

رادیو ظریف‌ترین و فراگیرترین رسانه ارتباط جمعی

گفت‌وگویی صمیمانه با محسن نصرپور، مدیر کل صداوسیما مرکز گیلان

در چند سال اخیر و در زمان برگزاری جشنواره‌های بین‌المللی رادیو و اجلاس جهانی صدا در زیباکنار استان گیلان، همکاران رادیو با چهره شاداب و بشاش محسن نصرپور روبه‌رو می‌شدند که از ابتدای برگزاری جشنواره تا مراسم اختتامیه حضوری فعال و مؤثر در برپایی آن داشت و با آنان ارتباطی صمیمانه برقرار می‌کرد. در اردیبهشت سال جاری فرصتی پیش آمد تا نصرپور در برنامه زنده رادیو تهران که از زیباکنار پخش می‌شد حضور یابد و در مورد استان گیلان و برنامه‌های آن مرکز سخن بگوید. توضیحات نصرپور در مورد اقدامات انجام‌شده در مرکز گیلان از تلاش و کوشش همکارانمان در این مرکز حکایت داشت و اطلاعات جالبی در مورد استان گیلان در اختیار شنوندگان رادیو قرار می‌داد. این موضوع باعث شد تا او در چندین مصاحبه رادیویی و تلویزیونی دیگر نیز شرکت کند و من نیز به دعوت ایشان در برنامه زنده شبکه باران حضور یافتم که شیرینی حضور در جمع همکاران صمیمی مرکز گیلان هنوز در خاطر من باقی است.

سال جمع‌های استان

سابقه فعالیت‌های فرهنگی آقای نصرپور به گذشته‌های دور برمی‌گردد؛ زمانی که او دبیر جشنواره‌های مختلف فرهنگی کشور و مسئول کمیته اطلاع‌رسانی جشنواره‌های استانی بود. این تجربیات باعث شد تا او پس از این دوره به عضویت کمیته ارزیابی تولیدات تلویزیونی سیمای استان‌ها در آید و مدتی نیز مدیریت امور عمومی حوزه معاونت امور مجلس و استان‌های سازمان را بر عهده گیرد. در کنار مسئولیت‌های متعدد در سازمان، به‌عنوان یک عضو مؤثر در شورای فرهنگی منطقه آزاد کیش نیز فعالیت داشت و مدتی نیز مدیر کل تدارکات و پشتیبانی سازمان تبلیغات اسلامی بود. اما امروزه نام نصرپور ما را به یاد استان گیلان و مردم خونگرم و صمیمی این استان می‌اندازد.

امسال هنگامی که در مسیر رفتن به زیباکنار بودیم، برنامه گیلان در حال پخش بود. دوستانی که در اتومبیل در کنار من بودند، (مانند خودم!) با گویش گیلکی آشنایی نداشتند، اما صدای گوینده آنقدر صمیمی و جذاب بود که همه به آن گوش می‌دادیم. سخن از دکتر محمد معین بود؛ چهره سرشناس استان گیلان که افتخاری برای فرهنگ و ادب این مملکت است. در برنامه خاطراتی از دکتر معین نقل می‌شد و موسیقی زیبای گیلکی آن را همراهی می‌کرد. مشاهده مناظر زیبا و سرسبز اطراف جاده نیز لطافت این فضا را دوچندان کرده بود. این استان زیبا خاستگاه اندیشمندان و بزرگانی است که نام هر یک از آنان برگه پرافتخار از تاریخ این سرزمین است؛ پرویز ناتل خانلری، هوشنگ ابتهاج، سید اشرف‌الدین حسینی (نسیم شمال)، گلچین گیلانی، مجید سمیعی، ابراهیم شکیبایی و اسامی نورانی بیش از هفت هزار شهید استان که نشان از دلیرمردی، ایمان، پایمردی و شجاعت گیلان سرافراز دارد. وقتی به افق نگاه می‌کنیم و به «آن سوی شالیزار» می‌نگریم، صلابت و استواری میرزا کوچک‌خان را می‌بینیم و عظمت و بزرگی این خطه سرسبز را بیش از پیش در خاطرمان زنده نگاه می‌داریم.

نصرپور در دوره‌ای مسئولیت فرماندهی پایگاه مقاومت بسیج سازمان را بر عهده داشت، اما همواره خود را سربازی در خدمت اهداف مقدس نظام اسلامی می‌داند و بر این باور است که هر فرد باید در ایفای مسئولیت خود نهایت تلاش خویش را به‌کار گیرد و در تعالی و سرفرازی کشور کوشش نماید. این جدیت و تلاش باعث شد تا او در سال ۱۳۸۹ به‌عنوان کارمند نمونه و در سال ۱۳۹۰ به‌عنوان مدیر نمونه سازمان انتخاب شود و از سال ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۶ مسئولیت مدیر کلی صداوسیما مرکز کیش را بر عهده بگیرد.

نصرپور با تجربیات ارزشمندی که در حوزه رسانه کسب نموده از سال ۱۳۸۷ تاکنون به‌عنوان مدیرکل صداوسیما مرکز گیلان در حال خدمت است. نظر او را درباره رسانه ملی و به‌ویژه رادیو جویا شدیم. با اینکه فرصت اندک بود، اما او با اشتیاق و علاقه به درخواستمان پاسخ مثبت داد. آنچه در ادامه می‌آید حاصل این گفت‌وگوست.

محمد مهدی لبیبی

بارش شدید برف در سال ۱۳۸۳ که به سبب آن بسیاری از ارتباطات رسانه‌ای مختل شده بود، این رادیوی استانی گیلان بود که همچنان به ساده‌ترین و سریع‌ترین شکل ممکن، مردم استان را در جریان آخرین اخبار و اطلاعات قرار می‌داد.

ویژگی دیگر رادیو امکان برقراری ارتباطات صمیمانه مخاطب با آن است که او را قادر می‌سازد ضمن رسیدگی به کارهای دیگر خویش در عین حال شنونده رادیو نیز باشد.

کم‌هزینه‌بودن برنامه‌سازی رادیو نیز یکی دیگر از امتیازات آن به‌عنوان یک رسانه ارتباطی است و بالاخره فراگیری گسترده رادیو در میان اقشار و لایه‌های مختلف اجتماعی را نیز می‌توان از جمله امتیازات قابل توجه رادیو به شمار آورد. واضح است که رادیو به سبب دارا بودن امتیازات کثیر خود، نسبت به رسانه‌های دیگر، در دنیای جدید نیز قادر به ایفای نقش مؤثری است، به شرط آنکه بهره‌برداری از ظرفیت‌های آن توأم با خلاقیت، احساس مسئولیت و دوراندیشی باشد.

در حال حاضر برنامه‌های رادیو گیلان در سراسر استان و همچنین در بخش‌های وسیعی از استان‌های مجاور و کشورهای حاشیه دریای خزر، دریافت می‌شود.

در جریان بحران ناشی از بارش شدید برف در سال ۱۳۸۳ که به سبب آن بسیاری از ارتباطات رسانه‌ای مختل شده بود، این رادیوی استانی گیلان بود که همچنان به ساده‌ترین و سریع‌ترین شکل ممکن، مردم استان را در جریان آخرین اخبار و اطلاعات قرار می‌داد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

است که در مقایسه با سایر رسانه‌ها از مزیت‌هایی قابل توجه برخوردار است. ویژگی دیگر رادیو، قابلیت دسترسی به آن در شرایط مختلف است. گفتنی است در استان گیلان، در جریان بحران ناشی از

بسم الله الرحمن الرحيم

یکی از ویژگی‌های عصر ارتباطات تکثر رسانه‌هاست. تکثر رسانه‌ها افزایش سرعت انتقال پیام را با خود به همراه دارد و با افزایش سرعت انتقال پیام فاصله‌ها کم شده و البته حضور و نقش مردم پررنگ‌تر می‌شود. لذا در مقوله فرهنگ و فرهنگ‌سازی رسانه‌های دیداری و شنیداری و مکتوب نقشی بسزا دارند و در این میان شاید بتوان گفت ظریف‌ترین و فراگیرترین رسانه ارتباط جمعی، رادیوست؛ چرا که با تقویت سرمایه اجتماعی و افزایش تعلقات اجتماعی و احساسات مشترک، موجب تداوم‌بخشیدن به همبستگی اجتماعی می‌شود، اما اینکه در کنار رسانه‌های جدید، وضعیت رادیو به چه صورتی خواهد بود، باید گفت صاحب‌نظران حوزه رسانه معتقدند که اصولاً هیچ رسانه‌ای حذف نمی‌شود و از بین نمی‌رود و جایگاه خود را حفظ خواهد کرد و این موضوع در کشورهای پیشرفته به وضوح دیده می‌شود. البته هیچ رسانه‌ای به تنهایی نمی‌تواند پاسخگوی نیازها، سلیق و علایق گسترده مخاطبان باشد. به همین دلیل وقتی انواع جدیدتر رسانه‌های ارتباطی ظهور پیدا می‌کنند، شکل‌های قدیمی‌تر از میان نمی‌روند، بلکه با رشد تدریجی، خود را با شرایط جدید منطبق می‌کنند. بنابراین آنچه مهم است تطابق با شرایط جدید، به لحاظ فرم و محتواست و آنچه رادیو را در این امر یاری می‌دهد، استفاده بهینه از فناوری‌های جدید در کنار بهره‌برداری هنرمندانه از استعدادها و امکانات موجود است.

البته در این میان خود رادیو نیز از ویژگی‌هایی برخوردار است که به سبب آنها، قابلیت انعطاف‌پذیری و بقا در شرایط جدید را دارد. از جمله این ویژگی‌ها، سرعت انتقال پیام است که از این نظر، ذات برنامه‌سازی در رادیو به گونه‌ای

همچنین صدای رادیو ایران و شبکه‌های برون‌مرزی تالش، گرجی، آذری و روسی نیز روی موج AM قابل دریافت است. در ضمن علاوه بر شهر رشت، در اکثر نقاط استان نیز برنامه‌های **رادیو جوان**، **قرآن**، **پیام**، **ورزش**، **معارف** و **فرهنگ** بر روی موج FM قابل دریافت بوده و به زودی نیز با نصب فرستنده‌های جدید و پر قدرت FM، برنامه‌های **رادیو گیلان** و **رادیو ایران** بر روی موج FM تقویت می‌شود.

علاوه بر آن در منطقه‌ای به وسعت ۶۵ درصد مساحت استان، سامانه پخش دیجیتال قابل دریافت بوده و بیش از ۱/۷۰۰/۰۰۰ نفر از جمعیت استان با استفاده از گیرنده‌های دیجیتال، علاوه بر دریافت ۱۷ شبکه تلویزیونی، می‌توانند ۱۶ شبکه رادیویی از قبیل **سلامت**، **اقتصاد**، **نمایش**، **فصلی**، **ندای اسلام**، **صدای آشنا**، **قرآن**، **ایران**، **پیام**، **جوان**، **معارف**، **تهران**، **فرهنگ**، **ورزش** و **رادیو گیلان** را دریافت نمایند.

گفتنی است که از نگاه ما امکان دریافت مجموعه‌ای از شبکه‌های رادیویی جمهوری اسلامی ایران در استان گیلان یک فرصت محسوب می‌شود؛ زیرا علاوه بر آنکه به طیف وسیعی از علایق مردم استان پاسخ می‌دهد، در عین حال در برنامه‌سازان **رادیو گیلان** نیز انگیزه لازم برای رقابت حرفه‌ای و سازنده را به‌وجود می‌آورد.

در مجموع **رادیو گیلان** یکی از باسابقه‌ترین شبکه‌های رادیویی محلی کشور محسوب می‌شود و سال‌هاست به‌صورت استانی، برنامه تولید و پخش می‌کند. یکی از ویژگی‌های برجسته **رادیو گیلان**، توانمندی آن در برنامه‌سازی در سطوح مختلف است. واقعیت آن است که ظرفیت‌های بالای **رادیوی گیلان** به خصوص در زمینه نیروی انسانی خلاق و

هنرمند، باعث شده تا این رادیو به یکی از قوی‌ترین شبکه‌های رادیویی کشور تبدیل شود. برای مثال حضور نیروهای خوش‌ذوق در عرصه نمایش رادیویی، موجب شده تا برنامه‌سازی **رادیو گیلان** در طبقه الف، هر سال بیشتر از تعهدات در نظر گرفته‌شده برای آن باشد.

از دیگر ویژگی‌های برنامه‌های مرکز گیلان می‌توان به تنوع فرهنگی، هنری و ادبی آن اشاره کرد که با توجه به پیشینه تاریخی و حضور ادیبان و شاعران در این استان، حجم قابل‌توجهی از تولید برنامه‌های متنوع را امکان‌پذیر ساخته و تقویت و انعکاس آداب و رسوم و فرهنگ مردم گیلان را فراهم نموده است. همچنین باید به ظرفیت بالای رشته‌های ورزشی در استان اشاره کرد که به **رادیو گیلان** فرصت می‌دهد با تولید برنامه‌های ورزشی باکیفیت، موجبات پخش آن برنامه‌ها را از شبکه‌های سراسری نیز فراهم آورد.

تصور من این است که برای ارتقاء جایگاه رادیو باید محورهای مهمی را که مقام معظم رهبری (مدظله) به آنها اشاره فرموده‌اند به‌دقت مورد توجه قرار داد. معظم‌له محورهای کلیدی و وظایف اصلی رسانه را در چهار مقوله دین، امید، آگاهی و اخلاق بیان فرمودند، این فرمایش باید چراغ هدایت رسانه باشد. در واقع رهبر معظم انقلاب (مدظله) راه را به ما نشان دادند پس مسیر اصلی را مشخص فرمودند و باید با تمام توان در این مسیر حرکت کرد. در عین حال توکل به خداوند را هیچگاه فراموش نکنیم و مطمئن باشیم که خداوند یار و پشتیبان مؤمنان است.

بنابراین وظیفه ما به‌عنوان کارکنان رسانه ملی این است که کارمان را به‌خوبی انجام دهیم و از حوزه ولایت خارج نشویم. دوم اینکه بنیانگذار نظام مقدس

جمهوری اسلامی فرمودند: «تلویزیون و رادیو کشور باید در مسیر ملت و در خدمت ملت باشد. باید ببیند ملت چه می‌خواهد، مسیر ملت چیست، روشنگری از این طریق داشته باشد و مردم را هدایت کند.» این بیان گهربار امام خمینی (ره) نشان می‌دهد که ما باید به نیازها و خواسته‌های مخاطبان خود نیز توجه داشته باشیم و آن را در برنامه‌سازی به‌کار ببریم.

البته با درایت و هدایت ریاست محترم سازمان صداوسیما جناب آقای مهندس ضرغامی و همت و تلاش معاون محترم صدای سازمان جناب آقای صوفی، الحمدلله شاهد تحولات بسیار عظیمی در حوزه رادیو هستیم. شبکه‌های تخصصی رادیو رشد و توسعه قابل قبولی داشته‌اند و توانسته‌اند مخاطبان کثیری را به خود جذب کنند و در توسعه و ارتقاء فرهنگ و افزایش آگاهی و امیدآفرینی تأثیرگذار باشند.

به‌نظر من برای ارتقای جایگاه رادیو توجه به موارد زیر می‌تواند تأثیرگذار باشد:

۱. **مخاطب‌شناسی مستمر:** رادیو باید شناخت دقیقی از مخاطبان خود و نیازها و سلیقه‌های آنها داشته باشد و در برنامه‌سازی‌های خود آنها را لحاظ کند.

۲. **به‌روزرسانی، خلاقیت و نوآوری:** نیز از مواردی است که به رادیو جهت افزایش اثرگذاری آن کمک می‌کند. باید همواره به یاد داشت که در عصر ارتباطات، اصل بر رقابت است و شرط موفقیت رادیو برخورداری از خلاقیت در فرم و محتواست.

۳. **دین‌مداری و اخلاق‌محوری:** شاخص رسانه جمهوری اسلامی باید در پایبندی آن به ارزش‌های دینی و اخلاقی باشد. به هر میزان که این پایبندی بارزتر باشد، اعتماد مردم به رسانه نیز بیشتر

آموزش دیده به عنوان برنامه سازان رادیویی است. واقعیت این است که برنامه های اثرگذار را تنها افراد بانگیزه تولید می کنند. در پایان لازم است به این نکته نیز اشاره کنم که مقالات منتشر شده در مجله رادیو نشان می دهد این مجله انصافاً مجله خوب و اثرگذاری است و پیداست که برای انتشار آن زحمات زیادی کشیده می شود. همه جانبه نگری و وسعت دید از جمله ویژگی های مثبت مجله رادیو است، به گونه ای که حوزه های مختلف طنز، نمایش، مستند و موسیقی را پوشش می دهد، همچنین مجله از پشتوانه غنی علمی و پژوهشی نیز برخوردار بوده، مقالات آن جنبه کاربردی و آموزشی دارند. مطمئن هستیم الگوسازی و بیان روش ها و محورهای برنامه سازی و تشریح اقدامات مهم انجام شده در کشور و طرح خواسته های مردم ولایتمدار می تواند همکاران تهیه کننده و نویسنده را در جهت ارتقاء سطح برنامه هایشان یاری دهد. همچنین پیشنهاد می کنم در مجله در خصوص شبکه های استانی صدا مطالب بیشتری منتشر شود. برای همه همکاران خوب و پرتلاشم در مرکز گیلان و تمامی همکاران عزیز و گرامی در رسانه ملی آرزوی توفیق و سلامتی دارم.

از ویژگی های برنامه های مرکز گیلان می توان به تنوع فرهنگی، هنری و ادبی آن اشاره کرد که با توجه به پیشینه تاریخی و حضور ادیبان و شاعران در این استان، حجم قابل توجهی از تولید برنامه های متنوع را امکان پذیر ساخته و تقویت و انعکاس آداب و رسوم و فرهنگ مردم گیلان را فراهم نموده است.

خواهد بود. رادیویی که در مدار دین و اخلاق حرکت کند، در امر فرهنگ سازی نیز موفقیت بیشتری کسب می کند.

۴. **نگاه توسعه محور:** یکی دیگر از ویژگی های رسانه متعهد برخوردار بودن از دیدگاه توسعه محور است. بر این اساس اهتمام همیشگی رادیو باید متوجه تقویت فرهنگ پیشرفت و توسعه فرهنگ کار و تولید و بهره گیری بهینه از امکانات و منابع باشد.

۵. **اهمیت پخش اخبار:** نظرسنجی ها نشان می دهد بسیاری رادیو را به خاطر قابلیت پخش سریع اخبار در آن می پسندند. این ظرفیتی است که در صورت استفاده بهینه از آن می توان شاهد افزایش بیشتر مخاطبان رادیو بود.

۶. **توجه به نمایش های رادیویی:** یکی از عرصه های پر مخاطب رادیو حوزه نمایش است. نمایش های رادیویی، برای بسیاری از مردم ایران، همواره خاطره انگیز است. ورود هنرمندانه به این حوزه می تواند در تقویت جایگاه رادیو بسیار مؤثر باشد. ادبیات غنی فارسی، گنجینه ای است که باید از آن بهره فراوان گرفت و در نمایش های رادیویی از آن به خوبی استفاده کرد.

۷. **استفاده از قالب طنز:** در حوزه طنز نیز رادیو اقدامات خوبی انجام داده است. تولید طنزهای اثرگذار علاوه بر اینکه موجب افزایش مخاطبان می شود، فضای امید و نشاط را در جامعه تقویت می کند.

۸. **افزایش ارتباط با گروه های مردم نهاد:** از دیگر زمینه هایی است که می تواند با تقویت پایه های اجتماعی رادیو، بر اثربخشی برنامه های آن بیفزاید.

۹. **استفاده از نیروهای انسانی خلاق:** از دیگر مواردی که در راستای تقویت جایگاه رادیو باید به آن توجه کرد، به کارگیری نیروی انسانی خلاق، هنرمند و